

ANALIZA SYTUACJI FINANSOWEJ PRZEMYSŁU SKÓRZANEGO W POLSCE W LATACH 2000-2005

Anna Gawrońska, Rafał Cygański
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Abstrakt. W pracy przedstawiono ocenę sytuacji finansowej przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005. Wykorzystano analizę kapitałowo-majątkową oraz wskaźniki płynności, zadłużenia, rentowności oraz sprawności działania.

Słowa kluczowe: analiza finansowa, płynność finansowa, zadłużenie, rentowność, sprawność działania, przemysł skórzany

WSTĘP

W warunkach gospodarki rynkowej, gdy zwiększa się konkurencja krajowa i zagraniczna, przedsiębiorstwa coraz częściej odczuwają konieczność dokonywania analizy finansowej. Analiza ta jest syntetycznym ujęciem, pozwalającym na szybki pomiar wyników i ocenę sytuacji finansowej podmiotów gospodarczych. Wskazuje skutki ekonomiczne wcześniej podjętych decyzji oraz służy ich ocenie, a tym samym wytycza kierunek przyszłych działań [Finanse przedsiębiorstw 2007].

Można dokonywać oceny działalności finansowej przedsiębiorstwa za pomocą różnego rodzaju metod, z których większość opiera się na analizie danych pochodzących ze sprawozdań finansowych. Najpowszechniejszą metodą jest analiza wskaźnikowa, polegająca na formułowaniu wskaźników finansowych. Pozwala ona w szybki sposób ustalić stan wybranych obszarów działalności przedsiębiorstwa, a także zidentyfikować słabe i mocne strony tej działalności [Finanse przedsiębiorstw 2007].

Przemysł skórzany w Polsce przez kilka lat notował znaczne zmniejszenie produkcji i zatrudnienia. Po wielkim kryzysie, kiedy dramatycznie spadł eksport do wschodnich sąsiadów, przemysł skórzany z czasem poprawił swoją kondycję finansową. Zmieniła

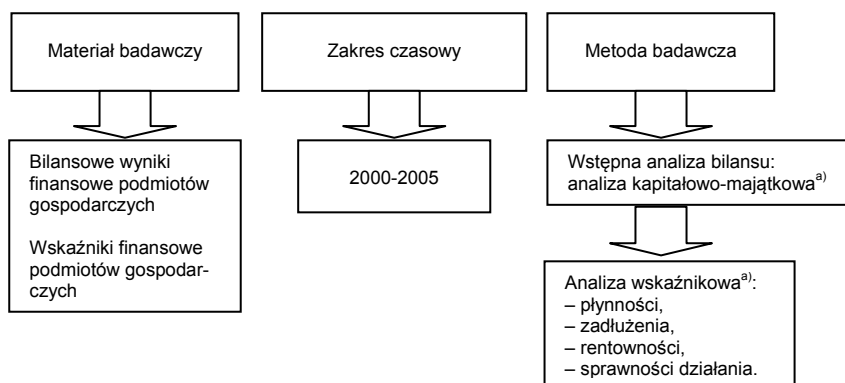
się jednak jego struktura własnościowa. Obok firm powstałych z przekształceń w przemyśle państwowym zaczęły rosnąć od podstaw prywatne przedsiębiorstwa przemysłu skórzanego. Z czasem umocniły się one na rynku, a ich marka znana jest polskim odbiorcom. Obecnie duże zagrożenie stanowi konkurencja tanich dalekowschodnich wyrobów, których cena często jest niższa niż koszt surowca. Wzrost pozycji konkurencyjnej wymaga nakładów inwestycyjnych, które bardzo często przekraczają możliwości sektora [Ostapowicz 2007].

Celem pracy była ocena sytuacji finansowej przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005.

MATERIAŁ I METODY

Materiał badawczy stanowiły dane, pochodzące z opracowań GUS [Bilansowe wyniki... 2000-2005, Wskaźniki finansowe... 2000-2005] (rys. 1).

Przychody każdej firmy oraz ponoszone koszty i osiągnięte wyniki są wyrażane wartościowo. Do badania sprawności i konkurencyjności firmy można więc wykorzystać analizę finansową. Wstępną ocenę kondycji finansowej branży skórzanej sporządzono na podstawie analizy bilansów. Ponadto, stosując wskaźnikową analizę danych, zbadano czy przemysł skórzany w latach 2000-2005 posiadał zdolność do wywiązywania się z krótkoterminowych zobowiązań. Kolejnym etapem badań była ocena przemysłu, związana z możliwością spłaty zobowiązań. Ponadto analizowano rentowność przemysłu skórzanego oraz efektywność wykorzystania składników majątku przemysłu (rys. 1).

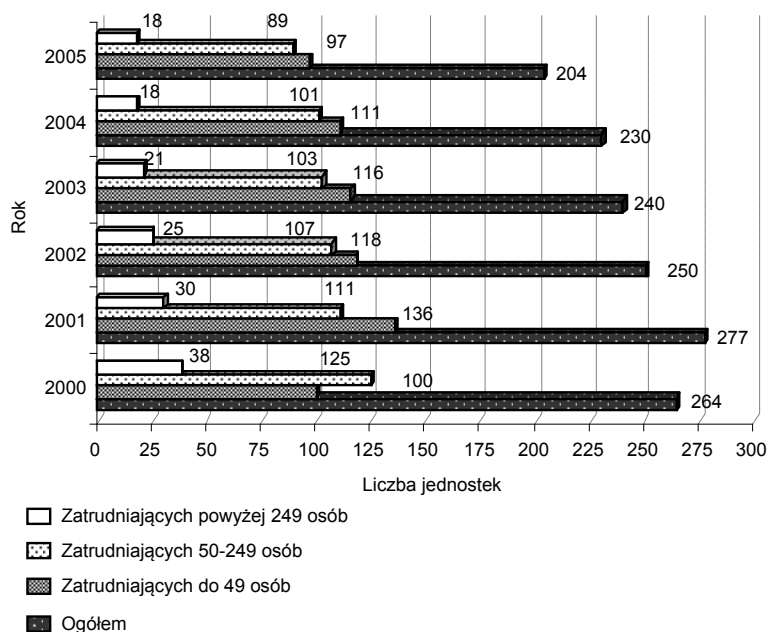
Rys. 1. Zakres pracy

^{a)} Opis konstrukcji wskaźników wykorzystanych w pracy przedstawiono w: Sierpińska i Jachna [2004], *Finanse przedsiębiorstw* [2007], Szymańska [2007].

Źródło: opracowanie własne.

WYNIKI

Lata 2000-2005 nie były łatwe dla branży skórzanej. Może o tym świadczyć zmiana liczby jednostek w tej gałęzi gospodarki. W 2000 roku działały 264 przedsiębiorstwa przemysłu skórzanego. Rok później liczba jednostek tej branży wzrosła do 277, lecz na koniec 2005 roku pozostały już tylko 204 przedsiębiorstwa (spadek o około 26%) (rys. 2).

Rys. 2. Liczba jednostek przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005 (według wielkości zatrudnienia)
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansowych wyników... [2000-2005].

Oprócz spadku ogólnej liczby firm w branży, ujawniły się również niekorzystne zmiany w samej strukturze przedsiębiorstw. Zmniejszyła się liczba największych przedsiębiorstw. Z 38 firm, działających w 2000 roku, pozostało 18 firm w 2005 roku. Nie zostały one zamknięte, a jedynie przez ograniczenie liczby pracowników przekwalifikowano je do grupy przedsiębiorstw średnich, czyli zatrudniających 50-249 pracowników. Ponad połowa dużych przedsiębiorstw przemysłu skórzanego, zmuszona kwestiami ekonomicznymi, zwolniła pracowników i ograniczyła produkcję (rys. 2).

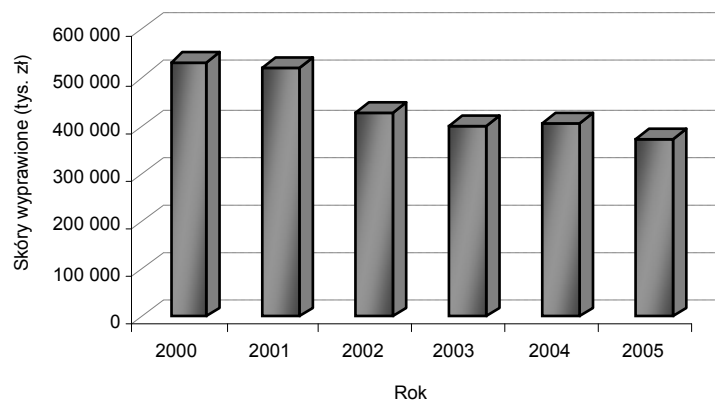
Kolejnym niepokojącym zjawiskiem w tej branży jest ograniczenie znaczenia przedsiębiorstw średnich na korzyść małych firm, czyli zatrudniających do 49 pracowników. W 2000 roku firmy średnie stanowiły najliczniejszą grupę w strukturze przedsiębiorstw przemysłu skórzanego w Polsce (około 47%). Ze 125 firm w 2000 roku w grupie firm o średniej wielkości pozostało jedynie 89 jednostek (rys. 2). Podobnie jak w grupie przedsiębiorstw dużych, część tych firm ograniczyła wielkość produkcji oraz zatrudnienie i została sklasyfikowana jako firmy małe.

Liczba jednostek w grupie przedsiębiorstw najmniejszych, zatrudniających do 49 osób, zmieniała się w latach 2000-2005. Najwięcej takich firm było w 2001 roku (136 przedsiębiorstw) (rys. 2). Taka sytuacja była spowodowana powstawaniem nowych przedsiębiorstw tej branży oraz ograniczaniem zatrudnienia w przedsiębiorstwach średnich i dużych. Natomiast do 2005 roku liczba tych jednostek systematycznie zmniejszała się, licząc 97 firm.

Rynek wyeliminował przedsiębiorstwa słabe o niskiej wydajności produkcji oraz te, które nie były w stanie dostosować swojej produkcji do wymogów Unii Europejskiej. Pozostały silnie rozwijające się firmy, które modernizują swoje zakłady. Przedsiębiorstwa te inwestują przede wszystkim w budynki, maszyny i urządzenia oraz specjalistyczne środki transportu. Nowoczesne linie produkcyjne pozwolą na zmniejszenie kosztów ogólnych, co może wpłynąć na obniżenie ceny produktu końcowego. Przedsiębiorstwa te mogą zwiększyć sprzedaż produktów na rynku krajowym.

Ponadto otwarcie rynków Unii Europejskiej może również w perspektywie najbliższych kilku lat znacznie poprawić sprzedaż oraz opłacalność produkcji. Zbyt jest możliwy również za wschodnią granicą, lecz aby nastąpiła realna szansa znacznego zwiększenia eksportu na tamte rynki, niezbędna będzie otwarta polityka państwa w stosunku do wschodnich sąsiadów.

Zdolności produkcyjne branży w latach 2000-2005 nie były w pełni wykorzystane, ponieważ spadek wartości produkcji sprzedanej był procentowo większy niż spadek liczby jednostek. Trudna sytuacja na rynku wymuszała na producentach ograniczenie produkcji. Pomimo wzrostu poziomu technologicznego i jakości produktów, przedsiębiorcy mieli problem ze zbytem wytworzonych dóbr. Wpływ na to miał również import tańszego towaru z azjatyckich krajów rozwijających się [Cygański 2007]. Wartość produkcji sprzedanej przemysłu skórzanego zmniejszyła się z 532,68 miliona złotych w 2000 roku do 370,75 miliona złotych w 2005 roku (rys. 3). Jednak w przypadku poprawy sytuacji na rynku skór branża jest przygotowana na uruchomienie niewykorzystanych możliwości produkcyjnych.

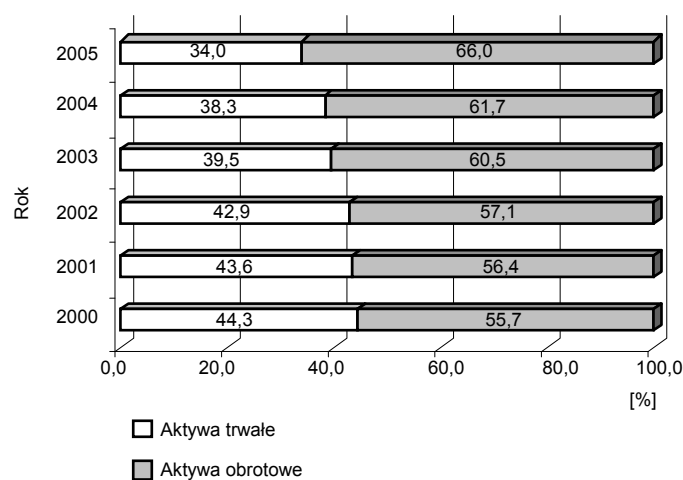

Rys. 3. Wartość produkcji sprzedanej w przemyśle skórzanym w Polsce w latach 2000-2005 (tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Produkcja wyrobów... [2000-2005].

W latach 2000-2005 obserwowano niewielki (z wyjątkiem 2003 roku) spadek ogólnej sumy bilansowej. Spadek tej wartości wskazuje na nieznaczne zmniejszenie posiadanych zdolności produkcyjnych branży. W badaniu struktury aktywów podstawowe znaczenie mają wskaźniki wyposażenia przedsiębiorstwa w określone środki gospodarcze. Najistotniejsze z nich to wskaźniki wyposażenia przedsiębiorstwa w trwałe i obrotowe składniki aktywów.

Zmniejszenie udziału aktywów trwałych w stosunku do aktywów obrotowych (z 44,3% w 2000 roku do 34,0% w 2005 roku) świadczy o poprawie elastyczności przedsiębiorstw branży dostosowywaniu się do zmian rynkowych (rys. 4). Niewielki udział aktywów trwałych pozwala bowiem łatwiej reagować na zmiany koniunktury i związany z nią poziom sprzedaży. W strukturze aktywów obrotowych w latach 2000-2005 najważniejszymi składnikami były zapasy i należności [Bilansowe wyniki 2000-2005].

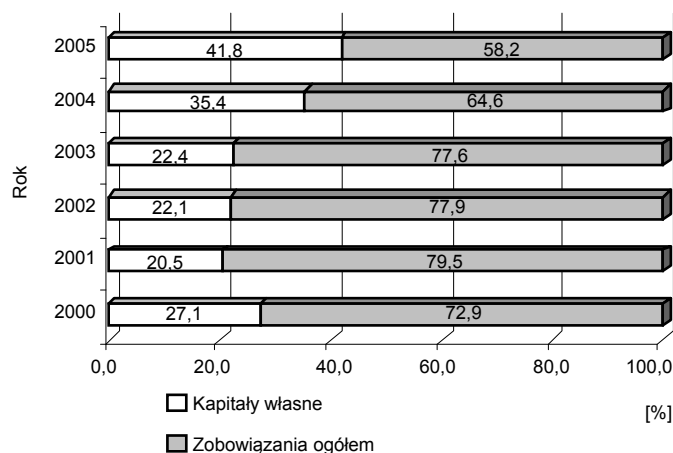

Rys. 4. Struktura majątku przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bilansowe wyniki... [2000-2005].

W strukturze pasywów nastąpiła poprawa, gdyż udział kapitałów własnych w ogólnej wartości pasywów wzrósł z 27,1% w 2000 roku do 41,8% w 2005 roku (rys. 5). Wysoki udział kapitałów własnych w pasywach ogółem zapewnia przedsiębiorstwu suwerenność i stabilność wobec otoczenia oraz zapewnia wierzycielom wypłacalność. Ponadto coraz bardziej korzystne relacje kapitału własnego od obcego mogą zahamować załamywanie się płynności przedsiębiorstw przemysłu skórzanego. Kapitał obcy przede wszystkim był skoncentrowany w postaci zobowiązań krótkoterminowych [Bilansowe wyniki... 2000-2005]. Jest to niekorzystna sytuacja dla firm tej branży, ponieważ świadczy o pogorszeniu możliwości przedsiębiorstw do regulowania zobowiązań bieżących.

Wskaźniki struktury kapitałowo-majątkowej informują, że nie została spełniona złota reguła finansowania, która mówi, że majątek trwały powinien być w pełni finansowany

Rys. 5. Struktura kapitału przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005 (%)

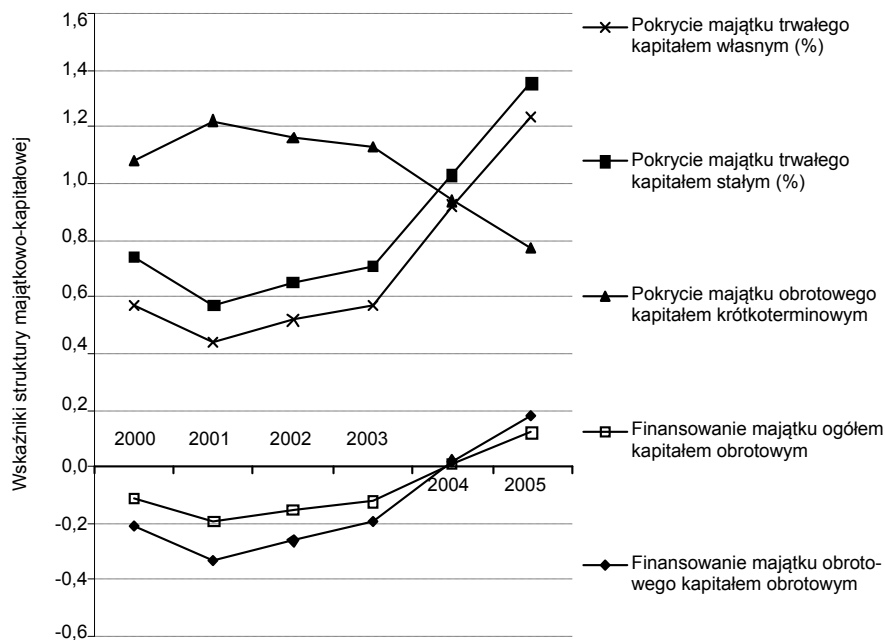
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansowych wyników... [2000-2005].

kapitałem długoterminowym, niewymagającym szybkiego zwrotu. W takiej sytuacji działalność przedsiębiorstw branży skórzanej w Polsce jest obciążona dużym ryzykiem finansowym. Analizując ogólną tendencję zmian wartości wskaźników struktury majątkowo-kapitałowej można stwierdzić, że sytuacja finansowa przemysłu skórzanego ulega poprawie (rys. 6).

Wskaźnik płynności bieżącej w latach 2000-2005 wykazywał tendencję wzrostową. Wskaźnik ten powinien przyjmować wartości w granicach 1,2-2,0. W 2005 roku, dzięki korzystnej zmianie tego wskaźnika, udało się przekroczyć dolną granicę jego optymalnego poziomu (rys. 7). Wskaźnik płynności szybki także wzrósł w badanym okresie, lecz jego wartość odbiegała od optymalnego poziomu, który powinien wynosić 1. Wartość wskaźnika szybkiego wzrosła z 0,5 w 2000 roku do 0,8 w 2005 roku (rys. 7).

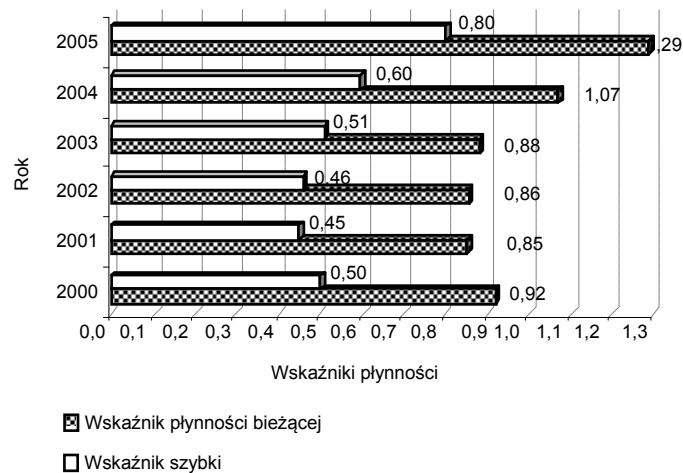
Analizując wspólnie wskaźniki płynności bieżącej i szybki można stwierdzić, że w branży skórzanej utrzymuje się zbyt wysoki poziom zapasów, w których zamrożony jest kapitał obrotowy. Obserwując tendencję kształtowania się tych wskaźników, należy podkreślić, że w przypadku gdy wskaźnik szybki nadal będzie wzrastał, przedsiębiorstwa tej branży w przyszłości zniwelują poważne problemy z regulowaniem zobowiązań bieżących.

W badanym okresie wskaźnik ogólnego zadłużenia mieścił się w granicach od 67,90% w 2000 roku, 77,55% w 2003 roku do 58,23% w 2005 roku (tab. 1). W latach 2000-2003 sytuacja w przemyśle skórzanim była niekorzystna, ponieważ odnotowano zbyt wysoki poziom tego wskaźnika, co świadczyło o problemach przedsiębiorstw z regulowaniem zobowiązań. W latach 2004 i 2005 wskaźnik ogólnego zadłużenia dla branży osiągnął optymalny poziom (tab. 1). Należy stwierdzić, że w branży skórzanej nie została zachowana równowaga między kapitałem obcym a kapitałem własnym. Niepokojący jest fakt, że wkład kapitału obcego pochodził prawie całkowicie z finansowania krótkoterminowego.

Rys. 6. Wskaźniki struktury majątkowo-kapitałowej przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansowych wyników... [2000-2005].

Rys. 7. Wskaźniki płynności finansowej przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005

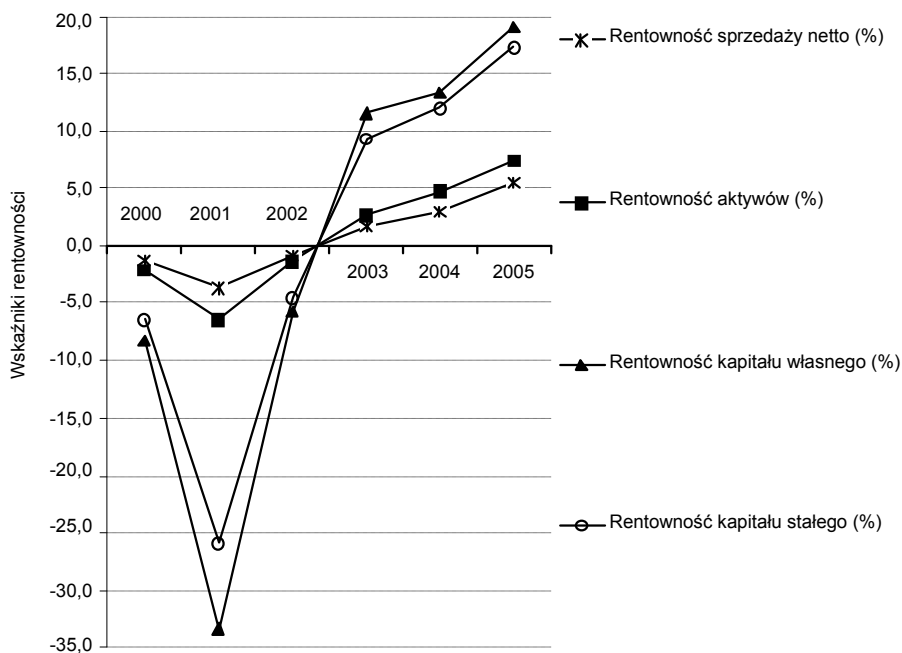
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansowych wyników... [2000-2005] oraz Wskaźników finansowych... [2000-2005].

Tabela 1. Wskaźniki zadłużenia przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005

Wyszczególnienie	Lata					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Wskaźnik ogólnego zadłużenia (%)	67,90	74,37	77,83	77,55	64,61	58,23
Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego	2,69	3,87	3,52	3,45	1,83	1,39
Wskaźnik zadłużenia długoterminowego	0,30	0,29	0,27	0,25	0,12	0,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansowych wyników... [2000-2005] oraz Wskaźników finansowych... [2000-2005].

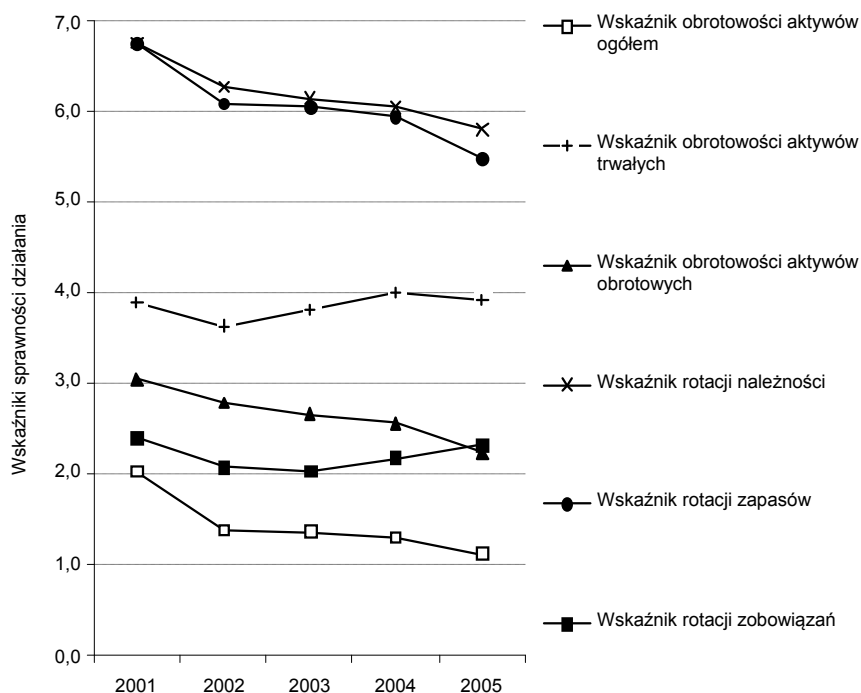
Wszystkie wskaźniki odnoszące się do rentowności branży na przestrzeni lat 2000-2005 wykazywały bardzo korzystne zmiany (rys. 8). Ich wartości w 2003 roku zmieniły znak na dodatni, co świadczy o uzyskaniu przez przedsiębiorstwa branży skórzanej możliwości do generowania zysku. Wpływ na to może mieć wyeliminowanie z rynku produktów skórzanych przedsiębiorstw słabych i nierentownych.

Rys. 8. Wskaźniki rentowności przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansowych wyników... [2000-2005] oraz Wskaźników finansowych... [2000-2005].

Wskaźniki obrotowości aktywów ogółem i aktywów obrotowych w latach 2001-2005 uległy zmniejszeniu (rys. 9). Świadczy to o tym, iż firmy w branży miały trudności

Rys. 9. Wskaźniki sprawności działania^{a)} przemysłu skórzanego w Polsce w latach 2000-2005

^{a)} Wskaźniki policzono dla lat 2001-2005; 2000 rok pominięto ze względu na niekompletne dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansowych wyników... [2000-2005] oraz Wskaźników finansowych... [2000-2005].

z generowaniem przychodów z kapitału zainwestowanego w majątek. W badanym okresie przedsiębiorstwa źle wykorzystywały dostępne aktywa obrotowe. Malejące wartości wskaźników obrotowości oznaczają pogorszenie sytuacji płatniczej firm branży skórzanej. Wskaźnik obrotowości aktywów trwałych nieznacznie wzrósł z poziomu 3,89 w 2001 roku do 3,92 w 2005 roku (rys. 9), co świadczy o dobrym wykorzystaniu aktywów trwałych.

Wskaźniki sprawności dotyczące rotacji, podobnie jak dotyczące obrotowości, w badanym okresie ulegały spadkowi. Wskaźnik rotacji należności w latach 2001-2005 obniżył swoją wartość z 6,76 do 5,81 (rys. 9). Wskaźnik ten informuje, że należności coraz wolniej docierają do przedsiębiorstw branży. Spadek wskaźnika rotacji zapasów wskazuje na zbyt długi cykl obrotu nimi, co w konsekwencji wpływa na zaangażowanie coraz większych środków pieniężnych w zapasy. W ten sposób branża ponosi dodatkowe koszty związane z magazynowaniem. Z kolei spadek wskaźnika rotacji zobowiązań informuje o wydłużeniu cyklu spłaty zobowiązań. Świadczy to o pogorszeniu relacji przychodów ze sprzedaży do zobowiązań.

PODSUMOWANIE

Obserwując przemysł skórzany w Polsce należy zwrócić uwagę na mnogość czynników, wpływających na jego rozwój. Sytuacja na rynku skór ulegała w latach 2000-2005 ciągłym zmianom. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że:

1. Zmniejszyła się liczba jednostek w branży, a istniejące ograniczały produkcję. Zmiany dotyczyły także struktury przedsiębiorstw przemysłu skózanego. Zmniejszyła się przede wszystkim liczba największych przedsiębiorstw.

2. Nastąpiła poprawa w strukturze majątku oraz źródeł jego finansowania. Zmniejszył się udział majątku trwałego w stosunku do majątku obrotowego, co świadczy o poprawie elastyczności przedsiębiorstw tej branży w dostosowywaniu się do zmiennych warunków rynkowych. Z kolei w strukturze pasywów wzrósł udział kapitałów własnych w ogólnej wartości pasywów. Taka sytuacja zapewnia branży suwerenność i stabilność wobec otoczenia oraz zapewnia wierzycielom wypłacalność a także może wpływać na zahamowanie kłopotów z płynnością finansową przedsiębiorstw przemysłu skózanego.

3. Na podstawie analizy wskaźników struktury kapitałowo-majątkowej stwierdzono, że w latach 2000-2004 w przedsiębiorstwach przemysłu skózanego nie została spełniona złota reguła finansowania. W takiej sytuacji działalność przedsiębiorstw tej branży była obciążona dużym ryzykiem finansowym. W 2005 roku sytuacja zaczęła ulegać poprawie.

4. Oceniając płynność finansową przedsiębiorstw przemysłu skózanego stwierdzono, że w branży utrzymuje się zbyt wysoki poziom zapasów, w których jest zamrożony kapitał obrotowy. Należy jednak podkreślić, że w przyszłości, w przypadku utrzymującej się tendencji wzrostowej wskaźników, przedsiębiorstwa branży skórzanej mają szanse na zniwelowanie problemów związanych z regulowaniem zobowiązań bieżących.

5. W branży skórzanej nie została zachowana równowaga między kapitałem obcym a kapitałem własnym. Niepokojący jest jednak fakt, że wkład kapitału obcego pochodził całkowicie z finansowania krótkoterminowego. W latach 2000-2003 wystąpiły problemy przedsiębiorstw z regulowaniem zobowiązań. Z kolei w okresie 2004-2005 wskaźnik ogólnego zadłużenia dla branży osiągnął optymalny poziom.

6. Wszystkie wskaźniki odnoszące się do rentowności wskazują na to, że od 2003 roku przedsiębiorstwa branży skórzanej osiągnęły zdolność do generowania zysku. Wpływ na to mogło mieć wyeliminowanie z rynku produktów skórzanych przedsiębiorstw słabych i nierentownych.

7. W badanym okresie większość wskaźników sprawności, dotyczących rotacji i obrotowości, ulegała spadkowi. Przedsiębiorstwa przemysłu skózanego miały trudności z generowaniem przychodów z kapitału zainwestowanego w majątek, a także źle wykorzystywały dostępne aktywa obrotowe, przez co wpływały na pogorszenie sytuacji płatniczej przemysłu.

LITERATURA

- Bilansowe wyniki finansowe podmiotów gospodarczych. 2000-2005. Raporty GUS, Warszawa.
Cygański R., 2007. Analiza ekonomiczno-finansowej sytuacji przedsiębiorstwa Faster Sp. z o.o. w latach 2000-2005 (na tle przemysłu garbarskiego w Polsce). Maszyn. pr. mag. Kat. Ekon. Gosp. Żywn. AR, Poznań.

- Finanse przedsiębiorstw. 2007. Red. J. Szczepański, J. Szyszko. Wyd. Nauk. PWE, Warszawa.
- Ostapowicz A., 2007. Raport o przemyśle skórzanym. http://www.moda.com.pl/leather/~strony/przemysl.phtml?strona=raport_przemysl.i.
- Produkcja wyrobów przemysłowych. 2000-2005. Raporty GUS, Warszawa.
- Sierpińska M., Jachna T., 2004. Ocena przedsiębiorstw według standardów światowych. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
- Szymańska E., 2007. Analiza przedsiębiorstw agrobiznesu (techniczno-ekonomiczna, finansowa i strategiczna). Wyd. Wieś Jutra, Warszawa.
- Wskaźniki finansowe podmiotów gospodarczych. 2000-2005. Raporty GUS, Warszawa.